

IZHAJA VSAKI DAN
tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Posamične številke se prodajajo po 3 avd., (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, Št. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
GENE OGLASOV se računajo po vrstah (široke 73 mm, visoke
2 1/2 mm); za trgovinske in obrtne oglase po 20 stotink;
za ovrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
10 stot. — Oglase sprejema „Inseratni oddelek uprave
Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi Edinosti.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

NAROČNINA ZNAŠA
za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, na
naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne ozira.
Naročnine za tedensko izdajo „Edinosti“ stane: celotno 15 20, pol leta 2-60
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik
konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilniški račun št. 841-652.
Telefon št. 1157

BRZOJAVNE VESTI.

Demonstracija na dunajskem vseučilišču.

DUNAJ 18. Na tukajšnjem vseučilišču so bile zopet tudi danes demonstracije. V avli in na ulici so se sprehajali nemški dijaki dočim so stali slovenski in italijanski dijaki posamično ali malih skupinah eden poleg drugega. Do spopada ni prišlo. Ob 1 uri so se dijaki mirno razšli.

Sedemstoletnica sv. Elizabete.

DUNAJ 18. O priliki 700.letne slavnosti v čast sv. Elizabete v Požunu je odposlala konferencija avstrijskih škofov na Dunaju na duhovnega višjega prokuratorja deželne slavnosti, kardinala princa-primasa Vaszaryja sledeči brzajavni pozdrav:

Na Dunaju zbornjoči shod avstrijskih škofov voščim veselim srcem ogrskim katolikom k 700-letnici sv. Elizabete. Ta sveta, tako plemenita hči Ogrske, zvesta naslednica ubogega in ponižnega sv. Franciška, vzvišeni izglede krščanske ljubezni, naj bode za nas vse zagovornica pri kralju kraljev, Jezusu Kristusu! Podpisani kardinal Gruscha.

Rektorjevo ustoličenje.

PRAGA 18. Na nemški univerzi vršila se je po običajnem načinu inauguracija rektorja, izvoljenega za šolsko leto 1907—1908, Dr. Augusta Benec.

Ogrska poslanska zbornica.

BUDIMPEŠTA 18. Otvoritev današnje seje se je zakasnila, ker se je v predsedništvu salonu vršilo posvetovanje, katerega so se razen predsedništva zbornice udeležili tudi člani vlade. Seja je bila odprta ob 10 1/2 uri. — Zbornica je nadaljevala specialno delo o avtonomnem tarifu in sicer o členu 2. Posl. Mažuranič in Zagorac sta govorila hrvaški. (Nemiri na levi.) Posl. Posgay je zaključil Hrvatoma: Nesramneži! Bil je radi tega pozvan na red.

Govorili so še poslanci Novosel, Pribečević, Budisavljevič, Brčić in Banjanin v hrvaškem jeziku, nakar je nastala pavza. Po pavzi je prevzel predsedstvo podpredsednik Rakovszky. Poslanec Grahovac je Modrušan sta govorila hrvaški. Poslednjemu je predsednik po ponovnem opominjanju dvzval besedo, ker se je oddaljil od predmeta. (Pohvala na levi.)

Prišel je govoriti posl. Supilo. (Hrup na levi, viharo odobravanje in ploskanje pri Hrvatih). — Posl. Markos je zaklical: Vohun! Balkanski pustolovec! Radi teh neparlamentarnih vsklikov ga je pozval predsednik na red. — Ko je posl. Supilo končal svoj govor, je bila debata zaključena, ker ni bil predbelež noben govornik. Vsprejet je bil z navadnim glasovanjem člen 2; istotako tudi v zvezi s členom 2 razpravljani skupni carinski tarif. Proti so glasovali samo Hrvatje. Na to je pričela razprava o členu 3.

K členu je govorilo več hrvaških govornikov. Nakar je bila debata zaključena, ker ni bil več predbelež noben govornik. Na to je bil člen z navadnim glasovanjem vsprejet. Prihodnja seja jutri.

BUDIMPEŠTA 18. Na današnji že omenjeni seji, ki se je vršila v salonu predsednika poslanske zbornice, je Justh izjavil, da vzdržuje svoje stališče, po katerem imajo hrvaški poslanci pravico se posluževati hrvaškega jezika tudi v debati k hišnemu redu. Oba podpredsednika sta zastopala svojo dose-

danjo prakso. Stvar se baje predloži nocoj konferenci stranke neodvisnosti.

Zbliževanje med Hrvati in Madjari.
BUDIMPEŠTA 18. Predsednik hrvaške koalicije Mažuranič je v kuloarjih poslanske zbornice izjavil, da je prepričan, da bi se difference med Hrvati in vlado poravnale tekom 24 ur, ako bi prevzel posredovanje predsednik poslanske zbornice Justh, čegar nepristranost so Hrvatje vsak čas priznavali.

To izjavo se je sporočilo predsedniku Justhu in isti je rekel, da je rad pripravljen, prevzeti posredovalno akcijo. Zbliževanje se izraža doslej v tem, da imajo hrvaški poslanci precej kratke govore in so tudi izjavili, da ne bodo k hišnemu redu govorili hrvaški, dočim na drugi strani ne prekinjajo predsednik govornikov, marveč jih pušča mirno govoriti.

BUDIMPEŠTA 18. Stranka neodvisnosti je imela danes konferenco. Oficijski komunikacijski pravi, da je stranka razpravljala o notranjih stvareh. Privatna poročila pa se glase, da je Koloman Thaly, ki je predsedoval, izjavil, da se je glede hrvaške situacije pričela mirna akcija in da se o tem ne more meritorno razpravljati. Posl. Hollo je izjavil, da je treba stvar rešiti na način, da bo izključeno vsako kršenje zakona.

VI. Avstrijski katoliški shod.

DUNAJ 18. Sekcije katoliškega kongresa so imele včeraj sejo. Govoril je tudi minister Gessmann. Poročalo se je o kmetskih in delavskih organizacijah. Danes je pričela razprava o tisku in kolportazi časnikov. Včeraj je povodom katoliškega shoda Bonifacijeva družba priredila protestni shod proti zadnjemu kongresu svobodne misli. Na shodu je bilo mnogo občinstva, navzoči so bili tudi škofje Schuster, Jeglič, Kahn in Rössler, župan Lueger in mnogo poslancev.

Maroko.

MADRID 18. „Correspondencia“ poroča iz Casablanke, da je poveljnik španskih čet, podpolkovnik Bernal prejel povelje, naj prevzame vodstvo španske policije.

Cesar Viljem na Angleškem.

WINDSOR 18. Kralj in kraljica, princ in princesinja Waleska, princ in princesinja Viktorija Conaught spremili so z velikim spremstvom cesarja in cesarico ob 11 in pol uri iz Windsora skočili do Southwesternske postaje, od koder je odpotovala cesarica s posebnim vlakom v Porth Victoria, da se od tega mesta poda na Holandsko. Dijaki kolegija Eton, ki so bili šole prosti, vsklikali so navdušeno v pozdrav kraljevim gostom. Potem se je visoka gospoda podala na Great-Westernsko postajo, od koder je cesar po pristnem pozdravu odpotoval v High-Life. Kralj Eduard pogovarjal se je s cesarjem do zadnjega trenotka pri durih vagona.

LONDON 18. Cesar Viljem je došel s spremstvom v High-Life takoj po eni uri popoldne.

LONDON 18. Nemška cesarica je dospela o pol eni pop. v Port Victoria kjer in je bila sprejeta od višjega poveljnika domačega brodogra. Vojne ladje sostreljale na pozdrav.

Upor kitajskih vojakov na Formosi

LONDON 18. Kako poroča nek tukajšnji list iz Tokija, se je na otoku Formosa spuntala kompanija kitajskih vojakov, ki so bili v japonski službi. Vojaki so umorili 63

japonskih policijskih uradnikov in civilistov, med temi več žensk in otrok. Po dovršenem činu so pobegnili v neobljubene kraje.

Fallières obišče carja.

PARIZ 18. „Matin“ poroča, da obišče predsednik Fallières prihodnje leto ruskega carja.

Rusija.

Državna duma.

PETROGRAD 18. (Petr. brz. ag.) Na danjši seji dume je 246 členov zbornice izročilo predsedniku spomenico, v kateri se naglašja potreba, da se odpošlje carju udanostna brzajavka kakor odgovor na pozdrave in želje naslovljene na duma.

PETROGRAD 18. Radi imenovanja tajniških pomočnikov dume so se vršile dolge razprave. Konečno je bilo sklenjeno, da se to vprašanje odloži na prihodnjo sejo. Prihodnja seja še ni določena.

Črtice o slovenski politiki.

S posebnim ozirom na bodoče deželnozbornske volitve na Kranjskem.

Lasciate ogni speranza.

VII.

Da ima vlada tako moč tudi pri deželnem šolstvu, to izvira od tod, ker dunajska učna uprava ne dopušča deželnim šolskim svetom veliko avtonomije. Tako tudi na Kranjskem ne. Vendar bi ravno v tej deželi imel deželni šolski svet nekoliko (pa le nekoliko) več narodne moči, ako bi bil deželni odbor narodno radikalen. Ali kaj?! Slovenski deželni odbor pošilja Nemca v deželni šolski svet in na njegov predlog, ki mu je po zakonu zajamčen, sta bila letos kakor zastopnika učiteljsva imenovana dva c. kr. šolnika, od katerih je le eden Slovenec, Slovenec, ki ima nemškutarstvo za ženo. Ako bi bili kranjski Slovenci složni, bil bi kranjski deželni šolski svet odločna narodna korporacija, v kateri bi bilo najmanj 7 (velika večina) odločnih Slovencev, namreč 2 zastopnika deželnega odbora, 1 zastopnik ljubljanskega mesta, 2 šolnika in 2 duhovnika. Zdaj je pa vsled strankarstva tako zastavljen, da ima vlada večino, in še celo tako večino, da lahko z njo napravi take sklepe, ki v obraz bijejo najpohlevnejšemu Slovincu.

VIII.

Winklerjeva vlada na Kranjskem je bila najprvo narodna in odkritosrčna. Baron Winkler se je v svojem uradnem listu odkrito boril zoper slovenske nasprotnike. Proti koncu njegovega službovanja je bil pa stvar (menda na povelje z Dunaja) precej pokvaril, ker je hotel vzgajiti nekakošne vladne Slovence, take Slovence, ki naj bi bili za vedno zadovoljni edino le s tem, kar je on nam priboril; zahtevati čisto slovenskih srednjih šol in slovenske univerze pa da ne bi smeli. Vendar je bila Winklerjeva doba in doba Taaffe-Pražak edina, v kateri smo na šolskem in uradniškem polju dosegli to, kar se dandanes uživamo. Saj potem nismo dobili naredbenim potom od strani vlad ničesar, k večjemu, da smo administrativnim potom in s prizivi iztrgali kaj iz nemških birokratičnih rok.

Baron Heinova doba je bila za kranjske in sosedne Slovence (njegov upliv je bilo opazovati celo na Stajerskem) veliko slabša,

zmotilo, da je rokopis res izročil stavcu. Kaj je pa naredil ta krovok mojhi pomisljajev? To je skoraj neverjetno! Izpustil je vseh 275 pomisljajev iz tiska in s tem seveda pokvaril mojo črtico od dobrega. A to še ni vse. Prestalo okostje t. j. 17 1/2 tiskovnih vrst pa je vrnil — (pomisljaj, za božjo voljo!! Op. za stavca.) — med dnevne novice. Ves Trst je bil pokoncu radi one krave notice, in za list so se kar trgali. Le škoda, da je moralo uredništvo časopisa koj prihodnjega dne preklicati tragično vest kakor neresnično.

S tem sem padel pri uredništvu seveda takoj za 90%. Vse moje nadaljne proizvode je gospod urednik od sedaj naprej gledal in honoriral s preostalim 10%. Sledilo je to tako zlo, če pomislim, da mi je bila s tem uničena vsa karjera in žalostna slava secesijonističnega pisatelja. Vidite, vse to provzroči stavčeva osebnostna mržnja do gotovih pomisljajev gotovih ljudi.

S tem je končana moja spoved, ki sem jo napisal, da bodo moji bralci vedeli ceniti tihega mojega sodelovalca, stavca.

Priporočam se možu tudi v nadaljno dobrotnost in mu predlagam kompromis. Če onih mojhih črtic nikakor ne more trpeti, bom pa od sedaj naprej lučilo pomisljaj — (prosim, pustite mu življenje! Op. za stavca.) — dobesedno izpisal.

ker se je pod njegovo komando skrbelo in postopalo tako, kakor bi bilo n. pr. na Kranjskem polovica nemška, polovica slovenska. Če je pod njegovo vlado dobil Slovenec službo, takoj je Hein skrbel, da je bil za njim imenovan Nemec, ki je običajno prišel še na boljše mesto. Protežiral je ta baron osobito take nemške šolnike na Kranjskem, ki so si bili pridobili za nemstvo za sluge. Ako jim vsled slovenskega upora ni mogel doma nakloniti dobrih služeb, skrbel je, da so jih dobili v sosednih deželah, n. pr. Linhart in Proft na Stajerskem, Knapitsch in Benda na Koroškem. Z menoj je ta visok dostojanstvenik kruto postopal. Ko je prvi nadzoroval mojo šolo — nadzoroval kakor kak policijski komisar — tožil sem mu o težavah nemškega učnega jezika pri slovenskih otrocih; toda o teh mojih rekrimacijah ni hotel kratko malo nič slišati. Ko sem se pritoževal pozneje pri njem o surovosti nadzornika Knapitscha, kateremu pa je bil, kakor sem pozneje izvedel, sam dalt tako oster naročil, zabrusil mi je v obraz: Erziehen Sie mir keine „narodnjaki“! „Halten Sie sich nach dem Lehrplane“! (Ne vzgajajte mi nikakih narodnjakov! Ravnajte se po učnih načrtih). Ker so me nadzorovali: Benda, Proft in Belar (na realni nekdanji tovariši dež. š. nadzornika Levca, ki jim je tudi sam sledil) le stiskali, pritožil sem se zopet pri deželnem predsedniku Heinu. A ta se iz vseh mnogostevilnih in dolgovernih nadzornikov poročil ni mogel ničesar slabega zapomniti o mojem šolskem delovanju. Očital mi je takrat in še pozneje le moj trud za — posojilnice; le-te so ga strašno v oči bodele.

Kakor so imeli šolski nadzorniki, ki niso trpeli nobene slovenske besede, stroga naročila, kako mene trpinčiti, tako tudi okrajna glavarja baron Schönberger in Orešek najbrže nista bila brez sličnih mandatorov. Schönberger se je posluževal grdih sredstev, da bi me bil pokopal. Tovarišu A. je naročil, naj igra ulogo ovađuha, naj vse moje delovanje in nehanje opazuje in naj o tem poroča njemu od časa do časa. Istega tovariša je bil podkuril, da se je bil v svoji in moji stvari pritožil zoper ministerstvo na upravno sodišče. Glavar Schönberger se je trudil, da bi razbil slovo med menoj in mojimi tovariši, ki jih je 8 k sebi poklical, rekši jim: „Wir haben nichts gegen Sie, aber halten Sie ja nicht mit dem Direktor L.“! (Mi nimamo nič proti vam, ali nikar ne držite z ravnateljem L.) Ali ni bilo to nesramno, ko je podložno učiteljsvo zoper mene hujskal?! Okrajni glavar Orešek, ki je bil dobil kmalo potem, ko je nastopil službo v Krškem, nalogo, da me je ob službo spravil. Ob neki priliki je poročal deželnemu šolskemu svetu sledečo perfidijo: „In Gurfeld wurde eine Gemeindeparkasse errichtet; diese wird der „posojilnica“, die vom Direktor Lapajne geleitet wird, eine grosse Konkurrenz machen; um diese zu bestehen, wird sich Dir. L. sehr anstrengen müssen; deshalb wird er die Schule noch mehr vernachlässigen“ (V Krškem se je ustanovila občinska posojilnica, ki bo delala veliko konkurenco posojilnici, ki jo vodi ravnatelj Lapajne. Da prestane to konkurenco, se bo moral ravnatelj L. zelo napejati. Zato bo še bolj zanemarjal šolo).

V K.

I. L.

Največja ogrska industrija.

Slavni norški pisatelj Björnstjerne Björnson, ta plemeniti branitelj vseh zatirancev, dopisal je listu „Neue Freie Presse“ sledeči dopis:

„Tucat mrtvih, ravno toliko težkoraženih, še več lahkoranjenih in aretirancev, — za tako ceno so nedavno blagoslovili slovaško cerkev na Ogrskem.“

Zunaj Ogrskega nihče ne more umeti kaj takega. Grof Apponyi, ki je nedavno obljubil, da pojasni te dogodbe na Ogrskem, ki jih mi zunaj Ogrske ne moremo umeti, nima žalibog časa. On ima toliko dela s svojim novim šolskim zakonom, z odstavljenjem učiteljev, ki ne znajo madjarski, z nameščevanjem drugih, ki govorijo ta čudni jezik, z zapiranjem šol, ki ne poučujejo po madjarski, kakor tudi z ustanavljanjem drugih, ki poučujejo le po madjarski. On prav res ne utedne.

Ali jaz mu hočem pomagati. Velečeni gospod urednik! Ali mi bivate prepustiti nekaj prostora za moje pojasnilo, ki se opira na poročila iz vse dežele?

Vi, gospod urednik, ste seveda že kaj čitali o Pierre Louis Maupertuis (1698 do 1759), namreč o njegovem slavnem predlogu, ki ga je stavil pruskemu kralju Frideriku Velikemu, v ta namen, da bi se dobilo zopet

PODLISTEK.

Stavec in moji pomisljaji.

Spisal Ferdo Plemič.

Stavec, to je menda znana tajnost, je ne le mehanični, temveč tudi pogosto duševni sodelovalec vsakega pisatelja. Večkrat je že stavčeva tiskovna pomota proglasila kakšen duševni proizvod širom sveta, kar bi delo samo ob sebi nikoli ne doseglo.

Tudi meni poznemu zemljanu (rečem tako, ker nisem) podelila je usoda prav ljubeznivega stavca; menim tu stavca mojhih podlistkov. Če bi imel jaz kaj več časa, pohitel bi v tiskarno, počkal moža ter ga svečano objel. Jaz sem namreč zelo ekspanziven in objemam za vsako malenkost. Še danes koprim, da bi objel več cekinov. Nisem slabega ukusa, kaj ne?

Kar se pa stavca mojhih podlistkov tiče, bi mož res zaslužil moj objem. Ta človek me je svoje dni še pravočasno odvrnil, da nisem postal secesijonističen pisatelj. Mož je bil in je smerten sovražnik pomisljajev — (prosim tega pustite izjemoma veljati! Op. za stavca) — mojhih namreč. Ta tiči fataliteta! Drugi podlistkar si lahko privoščil luksur kar cele pole teh lepih črtic, vestno mu jih bo stavil

narod, ki bi govoril latinsko. To da bi se doseglo na sledeči način: kralj naj zaukaže, da se obda velik kos zemlje z neprepeljivim zidom; potem naj se množico malih otrok odvzame njihovim staršem in spravi med to neprepeljivo zidovje; tam naj slišijo le latinski, le latinski, od ranega jutra do pozne noči.

Ta neznansko praktični predlog je svojočasno, kakor vam je znano, zadosti ocenil Voltaire. Usoda pa je pridržala Madjarom, temu ženijskemu narodu, da izvrše ta predlog. Madjari imajo namreč zidovje že popolnoma izgotovljeno, isto je meja Ogrske, ki jo svetovno slavna hrabrost Madjarov dela neprepeljivim. Učitelje tudi imajo: to so Velemdjari sami. S knjigo in bičem, z zakonom in puško uvajajo madjarščino, jezik, ki ga ne poznajo, ki pa je neki soroden turščini, torej mnogo boljši nego latinščina.

Razlog za tako postopanje Madjarov je jako jednostaven: ni zadosti Madjarov. Madjari so v svoji lastni deželi v manjšini. Produkcija ni posebno velika; Bog v nebesih že ve, zakaj. Radi tega se mora fabricirati Madjare.

Evo torej največje ogrske industrije, a v svoji stroke največje na svetu.

K tej največji industriji Ogrske spada torej mesarsko klanje v Černovi. Tako je vse umljivo! Vsak služi Bogu po svoje.

Madjarski duhovniki, madjarska policija in madjarske kroglice blagoslovljajo cerkev Slovkov pod zaščito svojega svetnika, plemenitega Velemdjara, grofa Apponyija.

Bog je dal Velemdjarom te druge narode v last, in oni fabricirajo Madjari iz njih. Kaj naj storijo boljše? Nemcev je poltretji milijon, Hrvatov in Srbov štiri milijoni, Slovkov, Malorusov in Rumunov skupaj pa še več.

Velemdjari jih posedujejo po duši in telesu. Oni so njihova hrana, kakoršna so jim bili vedno Malomadjari.

Vsa državna posest je v rokah Velemdjarov, vsi uradi enako. Sami dajajo zakone, sami jih upravljajo. Ako pa si domišljajo drugi, da imajo tudi oni kako pravico, pa je njihova usoda od tega dne naprej preganjanje, potem zapor, krive priče in obsodbe. Le denarne globe so pristne, kajti te uživajo Velemdjari.

Do sem bi bilo vse dobro in v redu. Ali žalibog sreča je le redko popolna. Grozeči oblaki visé nad njihovim življenjem; kajti dežela Velemdjarov je obkoljena od onih narodov, ki nedobrovoljno oddajajo svoj prispevek za veleindustrijo Velemdjarov. In ti narodi so mnogo močnejši in mnogo silnejši. Da, celo, kar je slabše, Velemdjari niso popolnoma sami odločujoči v svoji deželi! Strašno je povedati: kralja imajo nad seboj!

Prva od teh nevarnosti ne bi obstajala, ako bi bili oni sosedni narodi dovolj nadarjeni, da bi pojmovali privilegij, ki ga je Bog podelil največji ogrski industriji. Ali oni niso taki. Torej nič ne pomaga, da se jim stvari tako razložijo, kakršne so: Oni jih ne umejo. Radi tega treba iste prenaresiti, olajševati, spreminjati v druge. V naših preprostih evropskih jezikih imamo preprosto besedo, ki je pa ne smem tukaj rabiti. Po madjarski (tako mi pravijo) imajo divno, vzvišeno besedo za to, ki se daje približno tako prevesti: govoriti patrijotično. Ako neki Velemdjar kaj pravi, ker ni res, potem govori patrijotično. V tem je dosegel za nas nepojmljivo ročnost, ki izvira gotovo iz posebne plemenske nadarjenosti.

Hočem povedati en izglede in moram se zato povrniti k mesarskemu klanju v Černovi.

Za novo malo cerkvico nabrali so bili ubogi Slovaki vsak vinar. Cerkev je imela biti blagoslovljena, ali oni so prosili, naj se počaka, dokler bo njihov lastni duhovnik mogel biti prisoten. Ali velemdjarski škof je hotel imeti cerkev blagoslovljeno ravno, predno bi utegnil prisestovati ta duhovnik. Štirje madjarski duhovniki odpeljali so se tja v spremstvu enega stolnega sodnika in orožnikov. Ljudstvo se tlačí v ozki ulici pred svojo cerkvijo; hoče ovirati, da ne bi stopili noter. Tu prosí neki madjarski duhovnik (pomislí: duhovnik) kočijaža, naj se spravi nad nje! Kričanje, jarkanje, ljudje so počevočeni, konji vlačijo, natezajo in ne morejo z mesta. Na to zapoveduje stolni sodnik orožnikom, naj streljajo. Na daljavo nekoliko malo — deset korakov! Brez prejšnjega pogajanja! Strašne posledice pozna sedaj vsa Evropa.

Ko so potem predložili stvar ogrskemu državnemu zboru, spremenili so jo tam takoj v naskok Slovkov na oblast. Vsi Madjari v zbornici in predsednik, da celo justični minister, so bili v tem enega mišljenja, stvar se je odvila, interpellantu so se rogali in ga psovali.

Ali bi mogel kak drug parlament „go-

*) Neka posebnost Velemdjarov je, da je vse, kar imajo ali delajo, največje na svetu. Tako nas je poudaril nedavno neki madjarski vladni list, da je med Slovaki in Madjari ravno taka razlika, kakor med Eskimezi in Norvežani. Toda Eskimezi iz ogrske dežele so dali svetu že mnogo veleumov, kakor Petofija in Kosutha. — (Opomba ured.: S prečim sarkazmom pripoveduje tu Björnson Madjarom, da ravno njih najboljše stvari so bili — Slovaki; o Kosuthu je to obče znano, manj znano je, da se je oče madjarskega pesnika Petofija Petrovitš in se je tudi pesnik tako pisal v svoji mladosti). — Tako visoko stojé torej sami Eskimezi Velemdjarov nad vsemi drugimi Eskimezi. Ali ni to čudovito?

voriti tako patrijotično? Temu ni para! Velemdjarski, veličastno!

Drug izglede:

Ako se hoče ena od drugih narodnosti na Ogrskem braniti proti Velemdjarom, treba potem poskrbeti kako obsodbo. To se godi na sledeči način. Večinoma so ti narodi Slovani. Ako torej skušajo braniti svoj jezik in svojo narodnost, se to spreminja v „pansla, vistično propagando“, in to je veleizdajalstvo. Ako je Nemec, potem se to spreminja v „pangermansko propagando“, in to je ravno tako veleizdajalstvo. Z drugimi besedami: na Ogrskem imajo ta čas veleizdajalci večino! Vprašam z občudovanjem: Jeli kaj podobnega v kaki drugi deželi našega sveta? Temu ni para. To je posledica nedosegljive spretnosti Velemdjarov v „patrijotiskem govorjenju“. Pri tem se njih veleindustrija vedno razširja, kajti sosedni narodi so potrti, onemeli.

Potem gre za kralja! Da-li morajo pri njem isto doseči s tem, da govore patrijotiski v volilnem vprašanju!

Kajti oni imajo svoje volilno vprašanje! Enkrat — edino enkrat so bili politični vodje Madjarov neumni. To je bilo tedaj, ko so svojemu staremu, častitljivemu kralju dopustili, da je obljubil drugim narodom na Ogrskem, da imajo dobiti enako volilno pravico, kakor Velemdjari, enako, splošno volilno pravico.

Ali ga morejo zopet pregovoriti s tem, da govorijo patrijotiski? To je blaznost od njih strani, da so to pustili dovoliti. To se ne more, se ne sme zgoditi!

Mi vsi čakamo z napetostjo. Da, kakor pri dirki. Delamo stave, večinoma na kraljevo besedo, ali mnogi tudi na Velemdjare. Na njihovo čudovito spretnost v „patrijotiskem govorjenju“.

Gre za največjo industrijo Ogrske. Seli razprši ona v veter in prah? Ali pa morda kraljeva beseda? — Björnsterne Björnson.

Dogodki na Hrvatskem.

Zagrebski škof cum jure successionis.

„Obzor“ poroča iz Rima: Vprašanje imenovanja škofa cum jure successionis za zagrebsko nadškofijo je postalo akutno. Afera Strassnoff je popolnoma onemogočila kandidaturu dra. Barona, ki je imel mnogo nade. Dr. Rakodeczay je upozabil priliko, da iz nastale nejasnosti kuje za sebe kapital, ter se je požuril, da predloži svoje kandidate. Sedanji posvečeni škof dr. Krapac ni v kandidaturi, tako tudi ne dr. Baron. Rakodeczay je predložil dva kandidata, enega iz zagrebskega kapitelja, drugega iz provincije. Ni eden ni drugi sposoben za to mesto, a nista tudi dobra Hrvata. Eden je celo odločen Madjarom. Kandidata dra. Rakodeczaya podpira madjarska vlada preko poslanika pri Vatikanu grofa Szechenyi-ja ter se ima imenovanje izvršiti v nekoliko dneh.

Japonska in Amerika.

Japonska se je vendarle odločila, da omeji izseljevanje v Združene države in v Kanado. Pri tem se je imela japonska vlada v prvi vrsti boriti proti japonskim družbam za izseljevanje. Od 30. septembra naprej je bilo dovoljeno le malemu številu Japoncev, da so se izselili v Ameriko. Japonske družbe za izseljevanje razpolagajo z velikimi denarnimi sredstvi. V njihovem interesu je bilo, da se je izseljevalo čim več ljudi. Proti tem družbam je japonska vlada nastopila s tem, da je morala vsaka družba položiti 5000 jenov. Pritožba družb proti tej odredbi je ostala neuvažena in vlada je razpustila šest takih družb. Na Japonskem je še 22 družb za izseljevanje, ali po vladni odredbi zamore se vsak mesec izseliti le 35 oseb, tako, da imajo družbe pri tem malo dobička. Vzlic temu pa vprašanje izseljevanja na Japonskem še ni rešeno. Statistika pokazuje, da se prebivalstvo na Japonskem vsako leto pomnožuje za 600 tisoč duš, in sicer najbolj kmetsko prebivalstvo.

Kakor poročajo, namerava japonska vlada ustanoviti samo eno družbo za izseljevanje in navesti izseljevanje v Mandžurijo, Korejo in Brazilijo. Japonska vlada želi izlasti, da bi se Japonci izseljevali v Korejo. Tamkaj se obdeluje le 8 odstotkov zemlje, dočim je zemlje pripravne za obdelovanje najmanj 15 odstotkov. Japonske oblasti ne kupile od korejske vlade za obdelovanje potrebne zemlje ter bi jo prodajale japonskim naseljenicem v Koreji.

Drobne politične vesti.

Glagolica. Nedavno temu so italijanski in nemški listi prinesli vest, da je papež izdal nov dekret glede glagolice, izlasti za zadersko nadškofijo. „Correspondenza Romana“ dementuje sedaj to vest in dostavlja, da je še vedno v veljavi dekret od 18. dec. 1906.

Sestanek cesarja Viljema in predsednika Fallièresa. Pariški listi so priobčili vest, da so pričela pogajanja za sestanek med cesarjem Viljemom in predsednikom francoske republike, Fallièresom. V ministerstvu za zunanje stvari pa zatrjujejo, da ne vedo o tem ničesar. Resnica je pa baje, da se bo sestanek vršil meseca maja v škandinskelem vodorju.

Pokojni vojvoda Robert Parmaski, glavar vojvodske rodbine Parma-Bourbon, je bil sin parmskega vojvode Karla III., umorjenega 27. marca 1854. in princesinje Lujze Bourbon-Artois. Rodil se je dne 9. julija 1848 v Florenci in je nasledoval svojemu

očetu pod varštvom svoje matere. Ko je bila leta 1860 Parma združena z Italijo, se je vojvoda nastanil v Avstriji. Bivalje je Schwarzau na Nižavstrijskem in v Vareggio. Vojvoda je bil dvakrat oženjen in je imel 20 otrok. Ena njegovih hčer, Luiza, je bila poročena z bolgarskim knezom Ferdinandom.

Naslednik Latscherja. Z Dunaja poročajo: Cesar je poklical k sebi sekcijskega načelnika Georgija. Iz tega sklepajo, da bo Georgi imenovan na Latscherja mesto za domobranskega ministra.

Dnevne vesti.

Predsedništvo polit. društva „Edinost“ vabi vse p. n. gg. odbornike in namestnike, da se udeležijo polnočtevno odbojrovo seje, ki bo danes ob 7. uri zvečer v pisarni gg. dr. Gregorina in dr. Slavika.

Kočljivo vprašanje. V svoji izjavi, priobčeni v „Edinosti“ od minole nedelje, je rekel gospod kapelan Guštin, da on ne bi se obotavljal in tudi ne strahil izključiti iz družbe (Marijine) dekleta, kateremu bi pohajanje v tako društvo — bodisi narodno — versko ali npravno škodovalo.

Dobro. To bi bilo v redu. Ali vprašanje je kje je tista meja, kjer začneja po nazoru g. kapelana nevarnost za verstvo in npravnost?! Vprašanje je precej kočljivo, ker niti vsi duhovniki ne soglašajo popolnoma v tem pogledu. Kaj je vse greh?! Neki svečenik je n. pr. napisal v listu „Korrespondenzblatt für den katholischen Klerus“ (torej v svečeniškem glasilu) tole sodbu:

„V Celovcu je predpisano bogoslovcem za eno leto Morala od Guryja, ki obseza 1800 strani. O tej priliki bodi povedano, da gre to delo do skrajnosti v dakocepljenju. Človek se niti več ne spozna od samih grehov. Povsodi se slutijo smrtni grehi. Povsodi je rečeno: Greši težko. Pisec tega se je začel tudi bavil s tem razlikovanjem na reševanju različnih slučajev morale, ali rešitev je bila čisto nemožna, ali pozneje, v dušebrižništvu, se ni mogel iznebiti več p. m. slekov. Rešitev je čisto nemožna; ako bi se hotelo postopati po Guryju, morali bi znoreti. Jaz odločam sedaj po zdravih principih morale in po izgledu dobrega, prizanesljivega in usmiljenega pastirja.“

Besede tega duhovnika naj bodo tudi naš odgovor na gornjo izjavo.

Italijanska kultura.

Pišajo nam: Dne 15. t. m. sem bil slučajno v Zadru. Ravno tega dne so prihajali novinci iz zaderske okolice, namenjeni k vojaštvu v Pulo. Na pomolu je bilo zbrano mnogo italijanske gospode in — poulične sode. Vse to goloroko in v glace-rokvice odeto italijansko prostaštvo je mladeniče, prepevajoče in spreplevane od sorodnikov, zasramovalo z raznimi psovki, kakor n. pr.: Adesso i vien le caver di croati! Hrvatski mladeniči, po pravici užaljeni so reagirali vslikom: Zivio hrvatski Zadar! Na to pa je druhal začela odgovarjati s kamenjem. svojim narodnim orožjem. Novinci so se morali umakniti na parnik „Petka“. Slavnata... inteligenca zaderska pa je rjula: Deghe, deghe a que porchi de caver croate! In res se je kar vsuvalo kamenje na parobrod, kakor da pada toča. Vprašati utegnemo: kje pa je bilo redarstvo ali orožništvo? Najivno vprašanje. Redarjev in orožnikov je pač bilo mnogo na licu mesta, ali sodega je nadaljevala svoje delo, kakor je hotela pod pokroviteljstvom zaderskih signorov. Zgodilo se je celo, da je policija aretovala nekega mirnega človeka, ki je bil menda prvokrat v Zadru. Tega so redarji aretovali, ne pa onih, ki so imeli polne žepe kamenja! Te je lepo puščala, da so vršili svoje barbarsko početje. Pomislite vendar, kaka nesreča bi se bila lahko zgodila! Parnik, poln potovalcev, možkih, ženskih in otrok. Kamenje je letelo kar na vprek. Prav čudež je bil, da se ni zgodila nikaka nesreča. In pravili so mi, da se taki divjaški prizori dogajajo vsakokrat, kadar prihajajo v Zadar hrvatski novinci. Večkrat že je tekla tudi kri. Kdo bi bil kriv, da je tekla kri tudi dne 15. t. m.? Ali ne bi bila kriva tista laška „inteligenta“, ki je resnična intelektualna provzročiteljica takih skandalov?! In ali ne bi bile sokrvice tudi oblasti, ki iz zgolj viših ozirov dajajo potuho tem signorom. Mesto da bi inteligenti širili civilizacijo, mesto da bi niže ljudstvo vzgali k dobremu in plemenitemu mišljenju, je posurovljajo, vzbujajo v njem zlobne instinkte ter je izkoriščajo v svoje zločinske namene! In taki ljudje se še ponašajo se svojim rimljanskim potomstvom, se svojo latinsko civilizacijo, se svojo namišljeno dvatisočletno kulturo!! Latinska civilizacija gori doli, kar počenjajo je ne-kulturno, je nehumano, je — barbarsko. In ti ljudje, ki neprestano sejejo veter narodnega sovraštva, se potem še zgražajo, ako na vse to zanjajo vihar!!

Iz sodnijske službe. Minister za pravosodje je premestil deželno sodnika svetnika in voditelja okrajnih sodišč Alojzija Liona v Červinjanu in dr. Jakoba Orbančiča v Čresu k deželni sodišču v Trstu, ter je imenoval sodnijska tajnika c. kr. deželnega sodišča v Trstu Germiniana Parisini in Jakoba Sbisa, svetnikoma istega sodišča. — Nadalje je minister za pravosodje imenoval sodnijskega tajnika Josipa Fon v Gorici in okrajnega sodnika dr. Henrika Stepančiča v Buzetu sretnikom deželnega sodišča v Gorici.

Nedeljski shod socijalistov za laško univerzo. Na nedeljskem shodu socijalistov je govoril poslanec Pittoni v prilog laške univerze v Trstu in proslavljal skupno akcijo vseh laških poslancev. Ob isti priliki se je g. posl. Pittoni spravljal na nas radi sobotne izjave o gibanju laško vseučilišta. Poslušalci so kričali med tem (glej „Piccolo“): „fora i slavi, che i vadi a Lubiana“. Tudi mednarodno! Gospodu Pittoniju pa ne ostane dolžni odgovora. Gospod poslanec je imel še neka ne prav jasna razmotrivanja o narodni avtonomiji; zdi se, da on misli le na teritorialno avtonomijo, po kateri bi na pr. mestni tržaški Slovenci bili izročeni na milost in nemilost Lahov.

Po protesta proti obnašanju policije, ob kateri priliki je prav po demokratično valilo najrečje psovke na ubogo pero, policijski proletarijat, a se ni niti z besedico hrnilo o višji gospodi, je bila sprejeta resolucija glede laške univerze v Trstu.

„Piccola“ je močno ustrašil naš članek o vseučiliščnem gibanju. Zdi se, da se je začelo svitati tudi v glavah „Piccolovih“ urednikov, da brez Slovanov ni Lahom ni mogoče ničesar doseči. — Na vprašanje univerze povrnemo se jutri.

„Narodna delavska organizacija“ priredi v petek dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih IL. društveno predavanje. Predaval bode zdravnik g. Dr. Just Pertot o predmetu: „Naša hrana in živila.“ Z ozirom na interesanten predmet, ki je posebno sedaj, ko se z vsakim dnevom bolj spoznavamo važnost higijene — posebno za delavski stan — in z ozirom na osebo predavatelja, upati je največje udeležbe.

„Narodna delavska organizacija“ priredi v kratkem času I. dramatično predstavo. Ves dohodek je namenjen podpori fondu N. D. O.

Družbe sv. Cirila in Metodija 186. vodstvena seja se je vršila dne 6. novembra; prisotni so bili: prvomestnik Senekovič, odborniki: Svetec, Hudovernik, dr. Svetina, Črnogaj, dr. Novak, Pahernik, Vrhovnik, dr. Žerjav; odsotnost je opravičil dr. Merhar. — Prvomestnik je poročal o novoustanovljeni podružnici družbine tržaškega šolstva v notranjem delu Trsta, za katero šolo se je na novo imenoval učitelj g. Rudolf Reja. — Ustanovitev družbine šole v Krmini je zagotovljena, ker je trgovsko obrtna zadruga v Gorici v tem kraju kupila poslopje, v katerem bodo na razpolago prostori za slovensko šolo. Na to je poročal odbornik Hudovernik o stvareh družbine mila. Dogovori radi razdružbe obstoječih pogodb za družbino milo so v tiru, na kar bo možno stopiti v zvezo s samo narodnima trdkama, ki proizvajata milo. O poročilu dr. Žerjava se je vsprejel predlog da se družbinega založnika vžigalic, g. J. Perdana naprosi, da založi novo obliko škatljice takozvani športni format, ki naj bi se prodajal po 4 stot., od teh 4 stot. bi 2 stot. pripadali, poleg običajnega založnikovega doneska, čisti družbi sv. Cirila in Metodija. — Vsprejel se je predlog, da se podelje gospodam prodajalcem večji popusti. Na podlagi načrta g. c. kr. nadinženirja Hilberta je poročal odbornik Hudovernik o nujno-potrebnih zgradbenih preuredbah na Muti. Definitivno se je sklenilo otvoriti s ponudbo mešano dvo-razrednico na Muti; dalje se je naročilo odborniku Paherniku, da pod svojim nadzorstvom izvede nujno potrebne preuredbe na družbinih poslopih ter konečno tudi dovolilo novoustanovljeni narodni posojilnici brezplačen prostor v družbini grajski na Muti. Nadalje se je vršil pogovor o poljudnem listu za Slovence na štajterski periferiji. — Na to se je sklenilo, da začne družba z novim letom izdajati svoje glasilo. Končno se je vršil daljni razgovor o družbinem šolstvu v Trstu. Po rešitvi nekaterih tekočih stvari je prvomestnik sejo zaključil.

Gostilničarski listki. Družba sv. Cirila in Metodija v Ljubljani naznanja, da so naročili sledeči računske, oziroma gostilničarske listke: Anton, Urbančič, Čatež; gostilna I. Mrak, Ljubljana; hotel Lloyd, Ljubljana; restavracija Tratnik, Ljubljana; restavracija g. Kriza „pri zvezdi“, Ljubljana; moška podružnica Kamnik; trgovina Podkrajšek, Zidovska ulica, Ljubljana; trgovec J. Keber, Ljubljana; Ivan Jalen, Rateče; „Narodna kavarna“, Ljubljana, hotel Štrukelj, Ljubljana.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Tatovi v kavarni. 24-letni dninar Jakob L. je bil predminolo noč aretovan v kavarni „Metropol“, in sicer na zahtevo 20-letnega težaka Josipa L., ker je istemu v soboto zvečer v rečni kavarni vkradel srebrno verižico, v skupni vrednosti 16 kron.

— Krojač Alojzij Burla, stanujoči v ulici sv. Spiridona št. 7, je pa prijavil včeraj predpoludne, da mu je bilo predminolo noč v isti kavarni (Metropol) vkradena zimska suknja vredna 80 kron.

— 30-letni Jakob I. in 18-letni Hektor Z., oba ogljarja, prenočujoča na ljudskem prenočišču v ulici Gasparo Gozzi, sta bila predminolo noč aretovana na trgu pred narodnim domom na zahtevo kočijaža Antona Simoniča, ki stanuje v Škorkliji št. 3. Simonič je namreč spal pri neki mizi v kavarni „All' Universo“. Gori imenovana ogljarja sta pa skupaj z drugimi sedela pri ravno isti mizi. Hkratu se je Simonič zbudil, in tedaj je zapazil, da mu ogljarja jemljeta s telovnika

srebrno uro in srebrno veržico, ki sta vredna 14 kron. Simončič je skotil po koncu, a ona dra sta zdirjala iz kavarne. On je šel za njima in na trgu ju je dal aretovati. — Po-
neje je pa konstatoval, da mu manjka iz žepa 8 kron denarja.

Tat na kolodvoru. Na kolodvoru južne železnice je bil predsončnim o prihodu vlaka ob 7. uri 45 minut aretovan 20-letni brezposleni trgovski agent Rudolf S., ki prenočuje na ljudskem prenočišču v ulici Gasparo Gozzi. Rudolf S. se je bil namreč vtihotopil v coupe II. razreda in je tam gospodu Josip Janesich-u ukradel „plaid“, vreden 30 kron. Ko je pa hotel oditi s plenom, so ga zasačili.

Roparski napad? 24-letni dninar Anton B. doma iz Pirana, je bil predsončnim ob 11. uri aretovan v neki beznici v starem mestu na zahtovo lahkoživke Monike Buchholzer. Ta namreč trdi, da jo je Anton B. malo prej blizu iste beznice napadel. Z eno roko da jo je prijel za vrat, z drugo da jej je vzel iz žepa 8 kron denarja.

Tat v krčmi. Gospod Ivan Kopita, naučitelj v ulici Galileo Galilei št. 5, je pri-
viral večeraj predpoludne na policiji, da je neznan tat predsončnim ugovori soprogi v neki krčmi v Rojanu ukradel torbico, v kateri je bilo za 10 kron vrednosti.

Smešnica. Iz prijateljstva. Ranocelnik: Kaj — 30 kron vam je računal doktor Majer za operacijo vašega prsta? No, veste, za ta denar bi vam jaz odrezal — roko!

Koledar in vreme. Danes: Sv. Elizabeta, kraljica. — Jutri: Sv. Felix Valois spoz. — Temperatura večeraj ob 2. uri popoldne + 10° Cels. — Vreme večeraj: jasno, veter.

Društvene vesti in zabave.

Stari Ilija, ki se je imel predstavljati v nedeljo 17. t. m., uprizori se v četrtek 21. t. m. ob 4. uri popoldne v dvorani „Narodnega doma“ pri sv. Ivanu.

Temu pa ni kriva bezbriznost igralcev, temveč dejstvo, da v četrtek ni v mestu predstave, tako, da se lahko udeležijo tudi gospoda iz mesta. Čisti dobiček je namenjen mali prepotrebni družbi sv. Cirila in Metodija. Porabljamo vsako priliko, da z malim prispevkom koristimo veliki stvari!

Veselični odsek trgovsko-izobraževalnega društva uljudno vabi cenjene gg. plesalke in plesalce na mnogobrojen obisk današnjih plesnih vaj. — Na novo se bode poučevalo „Moravsko besedo“ s petjem in „Slovani“. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Darovi.

V počaščenje spomina pokojnega Josipa Mankoča so darovali za možko podružnico sv. Cirila in Metodija: Ante Truden 50 K, Ante in Darinka Bogdanovič 25 K, dr. Mihael Truden 25 K.

V počaščenje spomina g. Josipa Mankoč, darovala je obitelj dr. Pertor-ova dijaškemu podpornemu društvu 15 kron.

Za ljudske knjižnice na Koroškem so darovali: gca Sonja Simič (Gorica) 51 knjig (30 Mohorjevih, 7 mladinskih i. dr.), g. Matic (Berovlje) 2 knjigi. Dosedaj so se ustanovile 3 mladinske in 4 ljudske knjižnice, med tem velika knjižnica v Borovljah, katero pa še treba dobro spopolniti. V to svrhu naj bi blagovoljijo pošiljali dobrohotni prispevki na: Slov. akadem. fer. društvo „Gorotau“ — Podgora v Rožu (Koroško).

Vesti iz Goriške.

Tolminska lekarna! Dokler smo imeli mi Tolminci ranj. g. Palisca za lekarnarja v Tolminu, smo imeli vse dobroto te lekarne. Ob vsaki uri smo lahko šli v lekarno in ob vsaki uri smo dobili, kar smo zahtevali.

Ze leta 1902. je g. Palisca oddal lekarno radi svoje bolezni gospodu Kastnerju. Ze v začetku tega smo prišli do spoznanja, da smo z g. Palisca izgubili moža, ki je rad pomagal vsaki osebi v vsakem trenutku. Koliko bolj nas je užalostila vest dne 27. srečana 1903, ko se je razširil glas, da je g. Palisca po dolgi bolezni zatisnil za večno oči!

Izgubili smo z njim moža, ki je rad pomagal ljudstvu v vsaki stvari in tudi svetel, ako ni bilo zdravnika doma.

Kako je pa zdaj?

Ne, da bi se pritoževali samo mi Tolminci, temveč vsi okoličani tolminskega okraja iz daljnih vasi našega okraja prihajajo ljudje v Tolmin, da bi si kupili v lekarni potrebna zdravila. A nazadnje mora ljudstvo čakati ure in ure, da se g. Kastnerju izjubi priti v lekarno.

Ravno tako mi Tolminci. Kolikokrat na dan moramo zavestno delati pot do lekarne, ki je po navadi le zaprta. Ne vemo, kakšne opravke mora imeti g. Kastner, da nima časa biti v lekarni.

Velikokrat se je pripetilo, da ni bilo zdravnika doma! Naj navedem le en slučaj: Pred nekaj časa se je neki voznik tako poškodiral, da je bil celo v nezavesti. Slučajno ni bilo zdravnika in poslali so po g. Kastnerja, da bi vozniku kaj pomagal in ga obvezal. G. lekarnar je sicer prišel zraven, ali gledal je bolnika le od daleč. Zaradi tega je moral tudi poslušati par gorkih od neke gospe iz Gorice, ki je bila ta čas zraven.

Zaradi tega opozarjamo gospa Kastnerja, naj bo vsaj vedno pripravljen v lekarni, ali pa naj si dobi pomočnika.

Za laško vseučilišče. Ultraradikalna „Societá popolare friulana“, ki je, izvemši odhorne, ... brez členov, je sklicala minolo nedeljo v tukajšnje gledališče protesten shod, proti vladi, ki (po njih mnenju) noče priznati

konstitucionalnih pravic italijanskega življa v Avstriji, ker jim noče brezpogojno dovoliti italijanskega vseučilišča v Trstu in ker je dopustila, da so nemški burši na univerzah na Dunaju in v Gradcu nekoliko pobili italijanske dijake.

V prvo je naglasiti, da je bil shod zelo slabo obiskan. Treznih Italijano vse ga ni udeležil nobeden, ker so prepričani, da je vsa ta umetno vprizorjena gonja le vdarec po vodi. Razun znanih kričav, ki jih ne manjka na nobenem takem zborovanju, udeležili so se shoda mestni in nekateri državni uslužbenci, večino pa je ustvarjalo laško dijaštvo srednjih in mestnih šol z laškimi učiteljicami in — šivankaricami.

Govorili so predsednik društva Brumati, podžupan Bombič in vseučilišnik Marcuzzi. Povedali niso nič novega, ponavljali so stare znane fraze o zatiranju italijanstva in zahtevali: Trieste o nulla. Vsprejeli so tudi enako-glasečo resolucijo.

Zborovanje se je končalo še predpoludnem. Srednješolci, prilično 200 glav so marširali potem po mestu pevaje „marzilezo in vsklikaje „Viva università italiana a Trieste!“ „Viva la lega nazionale!“ Policija se ni prav nič vmešavala ter je dopuščala, naj se svobodno zagrlijo s kričanjem kakor jim drago. Ko se ponosno korakali po mestnih ulicah, kakor toliko Cezarjev, se jim je občinstvo — smejalo. Neodpustno pa je, da je municijp kommandiral na shod mestne pandure in gasilce v paradni opravi, kajti za vzdrževanje teh korporacij morajo prispevati tudi goriški slovenski davkoplačevalci.

Iz povsem zanesljivega vira vem, da je bil v soboto do nedelje zvečer v Gorici visok uradnik naučnega ministerstva in da je ta apodiktčno izjavil, da Lahidobe vseučilišče, ako hočejo, naj južnem Tirolskem, nikdar pa ne na Primorskem najmanj pa v Trstu. Izpitol na univerzah v kraljestvu da vlada ne pripozna nikdar iz raznih razlogov in posebno, ker so temu nasprotna vsa domača vseučilišča.

Iz Tomaja. Ob velikem zanimanju smo pričeli graditi „Dom hranilnice in posojilnice“ v Tomaju, in z velikim veseljem pozdravljamo danes ponosno stavbo, ki se ravno kar dovršuje. V nedeljo dne 24. t. m. se poslopje posveti in ob slavnosti iztoči javnemu poslovanju. „Hranilnica in posojilnica“ se premesti iz kaplanije, kjer je imela svoj sedež do sedaj, v svojo novo poslopje. Poleg hranilničnih prostorov, zavzema poslopje več družih lokalov, ki so namenjeni za letoviščarje. Zadaj se razprostira dvorišče z vodnjakom, ob strani leži pa senčnat, saden vrt, v poletnem času kaj prijeten. Dom stoji ob koncu vasi, skoro ob cesti, le pol strelja oddaljen. Vsekakor zavzema ledjo, kakor bi bil v sredi vasi, do katerega vodijo štiri poti, in stoji na primernejšem kraju nego se je nahajal popred.

Lepo je tudi to, da zavzema del teh poslopij „Kraško vinarsko društvo“, kjer se je tudi uredilo lepo in primerno dvorano v svrhu zborovanj. Ta dvorana se tudi otvori in posveti isti dan. Tu ima društvo svojo veliko klet, kjer počiva letos vrsta sodov-velikanov s 60 hl vina. In kakšnega vina! Poleg tega ima društvo še drug uporaben prostor.

Res lep napredek v Tomaju, in hvaležni moramo biti obema slav. odboroma, ki sta z vso vmo in požrtvovalnostjo dosegla ta napredek. Obe društvi se razvijata v najlepšem teku, le žalibog, da včasih posega tudi tu vmes roka strankarskega in osebnega nasprotstva, kar v takem društvu ne bi smelo biti. — „Hranilnica in posojilnica“ v Tomaju je rešila marsikoga iz zagate, marsikomu pomagala, da se je iztrgal iz tiranskih rok in mu rešila premoženje nahajajoče se že ob robu propada. Poleg tega pa si je postavila sedaj svoj umetno dovršeni „Dom“, ki pomenja gotovo „Narodni Dom“! Dolžnost vsakogar je, da podpira tako koristno narodno delovanje s tem, da vloga denar v domačo hranilnico, in ne, da ga valja po tujih zavodih; enako naj se godi seveda glede posojil. Saj imamo vsi prebivalci koristi od tega. Promet minolega leta je iznašal krog 100.000 K, kar pomenja mnogo za skromne kraške razmere.

Otvori se torej v Tomaju novi „Hranilnični in posojilnični dom“ in gotovo bi bilo

Na moji nočni mizici leži zaklad in sicer skatlja FAY-ovih pristnih rudninskih pastilj. Jaz namreč kadim dosti in zato sem zjutraj in zvečer zasližen. Tedaj vzamem ko grem v posteljo in ko vstanem 2 pastilji in ne samo da imam potem čisto grlo, ampak te pastilje delujejo tudi na moj želodec dobro, in prehlajen nisem nikdar. In zato so mi FAY-ove pastilje pravi zaklad, ki mi je neobhodno potreben. Kupi se lahko te pastilje v lekarnah, mirodilnicah in prodajalnicah miner. vod ter stane skatlja K 1-25.

Glavna zaloga F. MELL - Trst

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

TEKOČINA GODINA

prilagojena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Villa Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: sv. Jakob in Josipa Godina, lekarna „St. Iger“, Faravato & C.

Trgovina s pohištvom Peter Jeraj Trgovina s pohištvom
ulica Vincenzo Bellini 13 ter vogal ulica Sv. Katerine
Pohištvo od navadne do najfineje vrste
in po jako nizkih cenah.

Giacomo Pellegrina ::
Zavod za nikelovanje
Trst, ul. Stadion 10 (dvorišče)

Pozlačenje in posrebrnenje cerkvenih predmetov, svečnikov, poprave umetniških predmetov in potrebnih za dela iz žolte medi.

UMETNI ZOBJE
Plombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobarskem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juschke

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

Patentiran divan-postelja MACHNICH

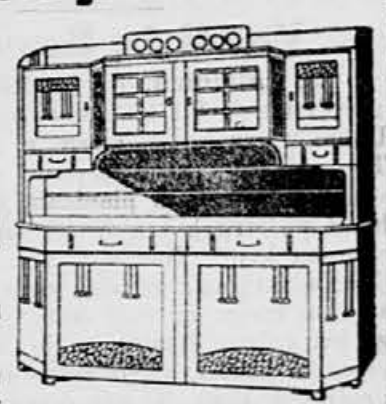
Okoli radi svoje krasne elegauce vsaki prostor in se spremeni v hipu s samim premenljivim v jako komodno posteljo z lastnimi žimnicami in blazinicami.

Prospekti zastoj. - Eventuelno na mesečne obroke.

Skladišče najfinejega in solidnega pohištva
v modernem slogu. — Popolne sobe.

Lastna delavnica za vsakovrstno tapecirarsko in olepševalno delo.

ANTON MACHNICH, TRST, ul. S. Giovanni 10

BONIVENT & Comp.

Artistično - kromolito-grafični zavod I. reda.

TRST, ulica Tiziano Vecellio št. 4. — Tel. 19-97

Sprejema vsakovrstna trgovinska dela reklamne lepake, naslove, napisne listke itd. in jamči za perfektno in lepo izvršitev.

— Poseduje stroj povsem nov, in najnovejšega zistema. —

„Alla Città di Trieste“

TRST, ulica Giosuè Carducci št. 40

(ex ulica Torrente)

Nov dohod za zimo.

Paletots od gl. 8 do 26
Lanene obleke „ „ 7 „ 25
Obleke za dečke „ „ 5 „ 12

Jope s kožuha-
tim ovratnikom od 6 gl. do 12
Lanene hiače „ „ 2 „ 10

Skladišče blaga za obleke in lastne krojačnice. Izvršuje se naročila po meri. Bogata izbira hlač, srajc za delo samo v prodajalnici

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Ulica Giosuè Carducci št. 40 (ex ulica Torrente.)

Pekarna in sladničarna Vinko Skerk

TRST, ulica Acquedotto št. 15 s podružnico v ulici Miramar 9.

Prodaja kruh vsake vrste svež trikrat na dan. Postrežba na dom. Specijaliteta kruha zbiravega ter pripečenec iz Karlovih Varj. Bogata izbira sladčice crema à la glace, milanskega kruha, hlebov, dezertnih biskvitov, najfinejših fav, napravljenih z mandeljni, fondants, Najfinejša vina in likerji ter pivo v buteljkah.

Gianoni Giovanni

komisijonar in zastopnik
ul. PROCURERIA, 2.

Izključno zastopnik z zalogo na debelo in drobno

Graetzin - Licht D. R. P. 126-135 (Mannesman)

Belozarna luč, takozvani električni plin, 100 sveč svetlobe, prihrani se 40% na plinu, prihrani se mrežice in cilindre. — Prodaja mreže, tulipanov, cilindrov in drugih potrebnih po tovarniških cenah. Aparati z mrežico za petrolejne svetiljke 80 sveč svetlobe. V 15 urah porabi 1 liter petroleja. Zaloga papirja, apaniranega stekla in umetnega puhilja, macole iz jekla za kamenoseke.

Največpečnejše sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

HOTEL BALKAN70 sob. elektr. razsvetljava, lift, kopelji
CENE ZMERNE. Počakaj & žoglj.**HOTEL BALKAN**

umestno, da bi se otvoritev kolikor toliko slovesno vršila. Umestna bi bila kaka primerna deklaracija, nekoliko petja.

Pridite torej Kraševci v obilem številu ta dan v naš prijazen Tomaj! Pridite ogledati si naš kraški dom! Saj take narodne slavnosti so redke po naših skromnih kraških vasicah. Letos je kapljica izvrstna in tudi mnoga in vsak bo imel s tem priliko pokusiti kraški nektar! Do tedaj pa nasvidenje.

Za oglejsko baziiko. Cesar je daroval 3000 kron družstvu za ohranjenje oglejske bazilike.

Vesti iz Istre.

Tujci v Opatiji. Od 1. septembra do 13. novembra 1907. je prišlo v Opatijo 6340 tujcev. Od 7. do 13. nov. 1907. je na novo došlo 274 oseb. Dne 13. novembra 1907. je bilo navzočih 1078 oseb.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metodija za Istro v Voloski je dne 17. t. m. otvorila v tamošnjem hotelu "Liburnia" razstavo ženskih ročnih del, ki so jih izdelale in darovale v dobrodelne namene tamošnje narodne dame.

Vesti iz Kranjske.

Velika nesreča na železniški progi. V soboto popoldne je v Ljubljani tovorni vlak podrl na progi delujočega, 15-letnega delavca Štefana Hermana ter mu odtrgal nad kolenom levo nogo, desno roko mu je pa hudo zmečkal. Ponesrečenec je na progi stojič gledal tovorni vlak, ki je prihajal iz Ljubljane in ni opazil onega, ki je vozil v Ljubljano. Hermana so prepeljali v deželno bolnišnico, a ni upanja, da bi okrevljal. V bolnišnici so mu odrezali levo roko.

Vesti iz Koroške.

Iz Malnice. V četrtek dne 14. t. m. popoldne je bil šel tukajšnji urar Edvard Ungin z vozom po drva v gozd na nizke Ture. Ker je ravno ta dan v prvič padal sneg po tukajšnjih planinah, je bilo nevarno hoditi po strmih krajih in izlasti z vozovi, oziroma konji. Tam v bližini, kjer je imel drva spravljena, je vozil urar s konjem po strmem bregu in vodil konja za brzdo, držeč ga pri gobcu. Hkratu se je konju nakopičil sneg na kopita, vsled česar se mu je izpodrnilo in konj je pal ravno na urarja z vso težo, mu je strl prsa in trebuh tako, da je nesrečni mož umrl na mestu. Neki v bližini nahajajoči se lovec je ponesrečencu takoj priskočil na pomoč, ali bilo je že prepozno. Pokojnik je bil tu v Malnici 2 leti in je bil obče priljubljen. Rodom je bil Poljak iz Lvova v Galiciji. Zapustil je vdovo kakih 30 let in 4 otročiče v dobi od 2—8 let. Pogreb ponesrečence je bil v soboto.

Vesti iz Stajerske.

Stoletnico slavi prihodnjo jesen celjska višja gimnazija.

Gospodarstvo.

Izvoz žita iz Amerike. V zadnjem tednu je bilo iz Amerike v Evropo izvoženo pšenice in moke za 6.193.000 dolarjev. V zadnjih petih letih se je pripetilo le enkrat, da se je tekom enega tedna izvozilo toliko pšenice in moke.

Razne vesti.

Smotke je prepovedano izbirati! Ogrski tobačni erar je določil, da se bo odlej vsaka smotka posebej prodajala zavita v tenak papir.

Tiskarništvo in založništvo v Zveznih državah ameriških. Statistični urad Zveznih držav ameriških je izdal v svojem zadnjem izveščju pregled založniških in tiskarniških podjetij v državi leta 1905. Po tem izveščju je v Ameriki 26.422 tiskarn. Tiskarniških podjetij je več nego podjetij kake druge industrijske vrste, vendar njih število vedno raste. Glavnica, ki se je leta 1905. v vseh teh podjetjih porabila znaša 358.008.654 dolarjev, dvakrat več nego leta 1900. Vrednost vseh proizvodov tiskarn in založništva je znašala 496.061.357 dolarjev, dvakrat toliko kot leta 1905. V Zveznih državah pride na 3076 prebivalcev ena tiskarna ali založba, dočim v drugih industrijskih podjetjih n. pr. v železni industriji se le na 134.000 prebivalcev pride po eno tako podjetje. Največ tiskarn in založništva je v državah New York, Pennsylvania, Illinois, Massachusetts, Ohio in Missouri, a največje proizvodnje je v New Yorku in Chikagu.

Povodnji na južnem Španskem. Iz Algecirasa javljajo, da so vsled deževanja nastale v nekaterih delih južne Španske velike poplave. Železniški promet je ustavljen. Škoda je ogromna.

Solkanska mizarska zadruga je vzela v najem žago kranjskega verskega zaklada v Bohinju.

Pameten zakon. V Danski obstoja nastopna pametna zakonska določba: Vsak državljani, ki je postal polnoleten, more, ako hoče, dati 150 kron državi, in potem ima pravico, da od 65. leta starosti naprej prejema vsako leto 325 K. Ako umre pred 65. letom, gre njegov prihod v državno blagajno.

Odda se ena ali dve novo meblirane sobe. — Ulica Coroneo 29, vrata 15. 1490
Odda se v najem soba in kuhinja v družbi, plača mesečno 11 kron. Naslov: Anton Goenik, Chiadino 885 pritičje. 1482

Pogrebno društvo Josip Arimatej v Lonjerju
vabi na svoj

občni zbor

ki se bo vršil

dne 21. novembra (v četrtek) ob 9. uri zjutraj
v prostorih „Konsum. društva“.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. „Blagajnika.“
4. Sprememba društvenih pravil.
5. Posamezni nasveti.

Lonjer, 18. novembra 1907.

ODBOR.

Vittorio Valdevit

Delavnica pohištva v modernem kroju
za sobe in kuhinje.

Izdeluje priprave za prodajalnice od zunan in znotraj in dela za stavbe
TRST — ulica Valle št. 8.

Zaloga ovsa in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje.

M. ud. ZERQUENIE
ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Coroneo)

Restavracija Milano

Ulica Stadion št. 10

danes ob 7. uri zvečer
veliki koncert dunajskih dam.

ZALOGO VINA

na domačo rabo, pridelek iz svojih vinogradov v Bolu (otok Brač), ki ga prodajam v sodčkih in steklenicah. Za sam kraj Vam zagotavljam, da je kakovost najboljša. Da samorec cenjam odjemalca in jamčim za pristno vino, sem sklenil, da ga dobivam v originalnih sodčkih naravnost iz svojih klet v Bolu in da ga tako razpolagam tudi na stanovanja.

Za krčmarje in gostilničarje primerne cene.
V nadi, da me počastite s Vašo naročilo beležim se najlanoje
IVAN CVITANIČ.

Dr. Fran Korsano

specijalist za sifilitične in kožne
bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9

(nad Jadransko Banko)

Sprejema od 12. do 1. in od 6. in pol do 6. in pol pop

Naznanilo dobrim družinskim materam!

Ako hočete obvarovati svoje otroke pred raznovrstnimi boleznimi vsled mraza — pridite vse v

Bazar 33 in 49 v ulici S. Nicolo št. 29

kjer najdete veliko izbero maj in spodnjih hlač, ki vas obvarujejo pred burjo.

Vedno po malenkostni ceni 33 in 49.

Postrežba točna in tudi brezplačna na dom.

Tvrdba z lesom**EMILIO SEGRÉ**

v Trstu (ulica Gioachino Rossini 2, I. n.)

e odprla sledeče podružnice: Riva Pescatori št. 8 (vogal ulice Annunziata)

in Ulica Scorzeria št. 14 (vogal ulice Parini) kjer se dobi bogata izbira

koroškega lesa po konkurenčnih cenah.**VERA**

je najboljša tinktura za lase. V isti ni nikakih škodljivih stvari.

Dobi se plavolaso, kostanjevo, črnkasto, črno barvo.

Steklenica 3.— K v odlikovani lekarni PRENDINI

Pošiljate po poštnem povzetju.

Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Malcantone 7

Mlad deček z dežele z dobrim spričevalom išče službo. Naslov: Kohman, trg Goldoni št. 11. 1487

A. Millovatz

mehanična delavnica

Trst — ulica del Trionfo 1

izvršuje vsakovrstna

kovaška in mehaniška dela

kakor tudi nikelovanja.

Prodajalnice jestvin

Peter Peternel, Trst

ulica Giulia 76.

Prodaja: kavo, riž, testenine, sladkor, moko, maslo, milo, olje, sveže in suho sadje, kostanj, otrobi, sočivje itd.

Poštne pošiljke na deželo od 5 kg naprej.

Jabolka in kostanj na drobno in debelo v vsaki merozi

Vsaki dan sveže blago.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani

ima svojo novo

prodajalnico ur

v TRSTU

ulica Vincenzo Bellini št. 13

nasproti cerkve sv. Antona novega

Prodaja vsakovrstne ure in popravlja iste
po zmernih cenah in z jamstvom.

KJIGOVEZNICA

Tovarna trgovskih registrov

Gustavo Tassini & Figlio

Trst, Via Porporella št. 5 - ogel Via della Sanit

Tapecirarska delavnica**Alberto Sencich**

Trst, via Tiziano Vecellio št. 4

vsprejema vsako tapecirarsko delo

in tudi popravljanja.

CENE NIZKE.

Električno vpeljavo

izvršuje

Franjo S. Dalsasso

TRST

ulica S. Spiridione št. 6.

ALEXIN ZA POTICE

Najfineje Kokosovo maslo. Popolno nadomestilo za čaj in maslo. Za kuhanje, praženje in pečenje 25% zdatneje. Ne postane žaltavo. Radi lahke prebave zdravniško priporočeno. Dobi se v vsaki prodajalnici specializiranih.

Pietro Cucit

mizar

Trst, ulica Fontana št. 7 in 9.

Specijalist za razkošno pohištvo vsakega kroja.
Vsakovrstna dela v lesu.

Skladišče pohištva

VITTORIO VOSILLA

preseljeno iz Lipskega trga 7

v ulico Sanità št. 8, vogal ul. Porporella

nasproti kavarni Fedel Triestino

je bogato založeno z novim nepre-

kosljivim solidnim in eleg. pohištvom

Gene zmerne.

Hočete se prepričati?

obišcite velika skladišča

Marije vdove Salarini

Ponte della Fabra 2 (vogal Torrente).

ul. Poste Nuovo 2 (Alla Città di Londra)

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške, dečke, rožnate za otroke. Površniki, močne jope, kožuh iz raznih paletoev. Obleke za dom in delo. Delavski obleke. Tirolski loden. Nepremokljivi plašči (pristajajoški). Specialiteta: blago tu- in inozemskih ovrat. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

V novi prodajalnici slanine

Trst, ulica Campanile 15 (Piazza Ponterosso)

se dobi velika izbira

kranjskih in dunajskih klobas in

— najkusknejših drugih slanin.

Direktno uvažanje.

GUERINO MARCON

ulica Jivarnella št. 3.

Priporoča svojo

zalogo oglja in drv

ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim

blagom. Prodaja na debelo in drobno.

Pošiljanje na dom. Telefon št. 1664.

BARVARNICA

pralnica in čistil-

nica oblek na suho

CENE ZMERNE. Ulica Farneto 11. A. Boegan

Virgilio Cisilino

TRST, ulica Barriera vecchia 4

Velika izbira

igrač, drobnarin, srajc, ovratnikov, za-

pestnic, ovratnic, parfimov itd.

po konkurenčnih cenah.

Angelo Lizza

slikar, dekorater, slika izveske itd., lakir

Trst — ulica Paduina št. 9

(vogal ulica Chionza).

Vsprejema vsakovrstno dekoracijsko, umet-

niško delo, kakor sobe izveske in lakiranja.

FRANCESCO S. DONATI

elektrotehnik

TRST, ulica dell'Acquedotto št. 25

Autorizovana elektrotehnična delavnica s pridelo

mehanično delavnico

Sprejema vseh vrst električnih razsvetljav, avtomatov, telefonov, svetilnic, kakor tudi mehanična dela, ki so v sredi s elektrotehniko, kakor popravila dinamičnih motorjev in grobov svetiljk kakršnega si boč sistema.

Cene jako zmerne in izvršitve popolne.